

Genesis 1: 9-13

⁹God zei: 'Laat het water onder de hemel naar één plaats stromen, zodat er droog land verschijnt.' En zo gebeurde het. ¹⁰Het droge noemde Hij aarde, het samengestroomde water noemde Hij zee. En God zag dat het goed was.

¹¹God zei: 'Laat overal op aarde jong groen ontkiemen: zaadvormende planten en alle soorten bomen die vruchten dragen met zaad erin.' En zo gebeurde het. ¹²De aarde bracht jong groen voort: alle soorten zaadvormende planten en alle soorten bomen die vruchten droegen met zaad erin. En God zag dat het goed was. ¹³Het werd avond en het werd morgen. De derde dag.

Genesis 1: 24-31

²⁴God zei: 'Laat de aarde alle soorten levende wezens voortbrengen: alle soorten vee, kruipende dieren en wilde dieren.' En zo gebeurde het. ²⁵God maakte alle soorten in het wild levende dieren, alle soorten vee en alle soorten dieren die op de aardbodem rondkruipen. En God zag dat het goed was.

²⁶God zei: 'Laten Wij mensen maken die ons evenbeeld zijn, die op Ons lijken; zij moeten heersen over de vissen van de zee en de vogels van de hemel, over het vee, over de hele aarde en over alles wat daarop rondkruipt.' ²⁷God schiep de mens als zijn evenbeeld, als evenbeeld van God schiep Hij hem, mannelijk en vrouwelijk schiep Hij de mensen. ²⁸Hij zegende hen en zei tegen hen: 'Wees vruchtbaar en word talrijk, bevolk de aarde en breng haar onder je gezag: heers over de vissen van de zee, over de vogels van de hemel en over alle dieren die op de aarde rondkruipen.' ²⁹Ook zei God: 'Hierbij geef Ik jullie alle zaaddragende planten en alle vruchtbomen op de aarde; dat zal jullie voedsel zijn. ³⁰Aan de dieren die in het wild leven, aan de vogels van de hemel en aan de levende wezens die op de aarde rondkruipen, geef Ik alle groene planten tot voedsel.' En zo gebeurde het. ³¹God zag alles wat Hij had gemaakt: het was zeer goed. Het werd avond en het werd morgen. De zesde dag.

Schriftlezing: Marcus 4: 26-29

²⁶En Hij zei: 'Het is met het koninkrijk van God als met een mens die zaad uitstrooit op de aarde: ²⁷hij slaapt en staat weer op, dag in dag uit, terwijl het zaad ontkiemt en opschiet, ook al weet hij niet hoe. ²⁸De aarde brengt uit zichzelf vrucht voort, eerst de halm, dan de aar, en dan het rijpe graan in de aar. ²⁹Maar zo gauw het graan het toelaat, slaat hij er de sikkel in, omdat het tijd is voor de oogst.'

Gemeente van Onze Heer Jezus Christus,

Het boerenprotest tegen het stikstofbeleid uit Den Haag neemt grote vormen aan. De omgekeerde Nederlandse vlag zie je nu overal en is er het wapperende uithangbord van. De vlag is een teken van de boer zelf, 'wij zijn niet meer welkom in dit land', en een teken van solidariteit van mensen die begrip tonen voor de boeren.

De kreten zijn creatief.

- Niet vergeten boeren zorgen voor eten
- Geen boer geen voer
- Met dit beleid worden boeren verleden tijd!!!
 - Papa wat is politiek? Een vies spel jongen.
- Help!! Ik heb een opvolger!!!
- Als alle boeren zijn vertrokken, zitten jullie met de brokken. Geen brood op de plank, o wat worden jullie slank.

En.....de stikstofproblematiek is ingewikkeld. Er zijn ook verschillende rekenmethodes om tot cijfers te komen. Echte feiten en onterechte verwijten. Laat ik dit vooraf zeggen: Ik kan niet vanaf de kansel als krantenlezer, leek, gesprekspartner van mijn boeren schoonfamilie tot een kant en klare oplossing komen vanmorgen. Als dat zo zou zijn, dan hoefde ik deze preek niet te houden.

Ondanks het feit dat in Europa het al jaren duidelijk was dat Nederland uit de pas liep in de aanpak van de stikstofproblematiek en er zelfs ook een minister kwam voor stikstof en klimaat, werden de boeren en de samenleving toch overvallen door de aanpak van de regering. Toen het kleuren kaartje van de minister van stikstof en klimaat op internet verscheen en de boeren die in kleur donkerrood zaten voor de toekomst van hun bedrijf

moesten vrezende, trokken banken zich onmiddellijk terug uit die gebieden en konden ook goedwillende boeren die bezig waren om biologisch en of schoner te boeren het vergeten.

We zijn met elkaar ook in een ingewikkelde samenleving terecht gekomen. Zo ging het openluchttonneelstuk 'het Pauperparadijs' in het gevangenis­museum van Veenhuizen niet door, omdat de hoeveelheid uitlaatgassen van de auto's van de bezoekers de stikstofemmer in Noord Drenthe deed overlopen. De buurman van het museum is een kippenboer die stikstofruimte over had vanwege een verbouwing. Dus die dacht ik bel de provincie even om mijn niet gebruikte stikstofruimte aan het toneelgezelschap aan te bieden, maar het initiatief van de boer is in een papierwinkel in het Provinciehuis gestrand.

We zijn ook in een gepolariseerde samenleving terecht gekomen. In Amerika wordt door rechtse politici luid rond gebazuind dat Nederlandse politieagenten op boeren schieten, omdat politici land nodig hebben om huizen voor immigranten te bouwen. Alles wordt in de berichtgeving net een kwart slag gedraaid, zodat niemand het meer begrijpt en de polarisatie toelaat.

Dat we met elkaar, burgers, banken, natuur- en landbouworganisatie er uit moeten komen dat is wel zeker. De intensivering van de landbouw draagt bij aan de stikstofuitstoot, maar dat moet wel naast ons eigen consumptiegedrag gelegd worden. Ons eetpatroon, behoeften om te reizen,in luxe te leven voor betrekkelijk weinig geld. We zitten het liefst voor een kwartje op de eerste rij. Het gaat om ons totale mens zijn in het Westen dat op de schop moet. Het gaat er om dat wij mensen terug keren naar de essentie van waar wij toe geroepen zijn. En het mooie is dan dat als je op zoek gaat naar het begin (naar het: In den beginne...) dat je als vanzelf uit komt bij het scheppingslied uit Genesis 1. In den beginne.....Maar ook bij een slapende boer in een gelijkenis over zaaien die Jezus uitsprekt. Laten we beginnen met de slapende boer.

Die slapende boer herinnert ons aan de essentie van ons leven en aan onze roeping. Dat zou je zo niet zeggen, want eerst is de boer actief. Als zaaier herinnert hij ons aan dat er in het leven iets is van een geheim, een mysterie dat schuil gaat. Hoe meer je er van te weten komt, en hoe dieper je er in doordringt hoe groter het mysterie daarmee wordt. Vraag het

een serieuze onderzoeker die een leven lang kennis op doet op zijn vakgebied en eigenlijk alleen maar meer onder de indruk raakt van de rijkdom er van, van het mysterie.

De waardevolle dingen van het leven dragen iets in zich dragen van een mysterie. Geloof, hoop, liefde, het leven, God zelf. Hoe meer je daar mee bezig bent, hoe wonderlijker het wordt. Hoe meer je probeert dat te ontrafelen, hoe platter je het slaat. Als je het wilt beheersen, ontglipt het je. Geheimen willen bewaard worden, gekoesterd. Je kunt er geen systeem van maken. Het laat zich niet vangen in een formule. Je kunt er iets van duiden. In een beeld, een verhaal. En dat is wat Jezus doet met de slapende boer.

Er wordt in de gelijkenis geen aandacht gegeven aan allerlei omstandigheden die van invloed kunnen zijn. De conditie van de grond, het weer, de expertise van de boer. Het blijft hier allemaal buiten beschouwing. De focus ligt hier op het geheim van de groei. De boer heeft niets anders gedaan dan gezaaid. En daarmee letterlijk alles uit handen gegeven. Dan kan hij gaan slapen. En iedere morgen als hij opstaat ziet hij de groei zich voltrekken.

De bruine akker wordt groen. Eerst ligt er een heel licht groen waas overheen. En dan overtuigender, voller. Prachtig jong, fris groen. Er groeien halmen, en aren en het volle koren in de aren. In fasen voltrekt zich het wonder van de groei. Het gaat eigenlijk vanzelf. Automatisch staat er in het Grieks. Buiten de boer om dus. De groei ontvangt hij als een geschenk.

Je zou kunnen denken: wel een beetje gezapig beeld. Niet erg inspirerend die boer. Zaaïen kan er nog net af. En daarna leunt hij wel erg achterover. Je kunt deze gelijkenis ook anders lezen. Er staat letterlijk: hij gaat slapen en hij staat weer op, een nacht en een dag. Dat herinnert ons aan het scheppingsverhaal waarin God een nacht gaf om te slapen en een dag om het goede leven te leven. En precies dat lijkt deze man te hebben gevonden. Hij weet dat er overall een tijd voor is, een tijd om te zaaïen, een tijd om te groeien en te rijpen. Mooi hoe dat rijpen nadrukkelijk in stukjes wordt beschreven. Eerst de halm, dan de aar en dan het rijpe graan in de aar. Deze man leest het leven en weet waar het de tijd voor is. De dwaas doet dingen te vroeg of te laat. De wijze onderscheidt waar het op aankomt en doet dan het juiste op het juiste moment.

Wie zijn wij in de gelijkenis? Ik denk dat wij het zaad zijn. Wij mensen zijn het zaad. Weer moet ik denken aan Genesis 1, het scheppingslied. Wij zijn als mensen aangewezen op de zaaddragende planten en gewassen. Het is onze voeding, maar is ook een beeld voor ons. Het zaad. Het is de gelijkenis waar wij op moeten letten. De derde en de zesde dag. De mens is in deze gelijkenis niet de regelaar, de ontdekker die alles in de hand heeft, die de aarde manipuleert, uitbuit en uitput. De mens is het zaad, dat ten ondergaat, om op te staan en vrucht te dragen. Dat is waar wij in alles waar wij nu in terecht gekomen zijn naar terug moeten. Niet alleen het stikstof legt ons lam, maar ook het water te kort komt op ons af. We zijn als consumptiedier te ver afgeraakt van het beeld en de gelijkenis dat wij zaad zijn dat eerst ten onder moet gaan om op te staan en vrucht te dragen. Als mensen zijn we niet geroepen om consumptiedieren te zijn, maar zaad dat gezaaid moet worden.

Wie is dan de boer? De slapende boer. Het is Jezus zelf die ons zaait. Jezus is de slapende boer.

Je hebt in de Bijbel twee manieren van slapen. Slapen kan een beeld zijn van traagheid, van onverschilligheid, afstomping en zonde. Uit die slaap roept God ons wakker. Maar er is ook het slapen in geloof. Het is het slapen van Jezus die midden in een vliegende storm in een wiebelig bootje op woest en wild water Zijn hoofd op een kussen legt en slaapt in het vertrouwen dat God Hem veilig naar de overkant zal brengen. Het is het slapen van Jezus, Die vastgenageld aan het kruis, in zijn grootste pijn en doodsnoed uitriep: Vader, in Uw handen beveel ik mijn Geest. Het is wellicht het slaapliedje dat hij van zijn moeder had geleerd. En waarmee hij 33 jaar lang in slaap was gevallen. Alsof Hij zegt en zingt: Ik ga slapen, ik ben moe. 'k sluit mijn beiden ogen toe. Here houdt ook deze nacht. Over mij getrouw de wacht.

Bij dat slapen in vertrouwen moet ik ook denken aan het begin van psalm 127. Daar lezen we: *als de Heer het huis niet bouwt vergeefs zwoegen de bouwers. Als de Heer de stad niet bewaakt vergeefs doet de wachter zijn ronde. Vergeefs is het dat je vroeg opstaat, je laat te ruste legt, je aftobt voor wat brood. Hij geeft het zijn lieveling in de slaap.*

In deze psalm lezen we specifiek dat God het zijn lieveling geeft *in de slaap*. Je komt door heel de Bijbel best veel verhalen tegen waarin het beslissende, het eigenlijke zich voltrekt in de slaap. De mens loopt met al zijn goede bedoelingen God vaak voor de voeten. Maar als de mens een stapje terug doet en rust, ontstaat er ruimte voor God om zijn werk te doen.

God ziet Adams eenzaamheid en verlangen. En terwijl hij slaapt zorgt God er voor dat zijn verlangen wordt ingevuld. Adam ontvang zijn vrouw terwijl hij slaapt. *God geeft het zijn lieveling in de slaap.*

Als Jakob slaapt gaat de hemel even open voor hem en de volgende morgen kan hij weer verder met nieuwe moed. *God geeft het zijn lieveling in de slaap.*

Als het volk Israël midden in de woestijn slaapt, regent het buiten het tentenkamp brood uit de hemel. *God geeft het zijn lieveling in de slaap*

Als Maria zwanger is en Jozef er in stilte van door wil gaan ontvangt hij terwijl hij slaapt duidelijkheid. Duidelijkheid over zijn vrouw én duidelijkheid over het kind dat het Jezus zal heten en redder van de wereld zou zijn. *God geeft het zijn lieveling in de slaap.*

De slapende boer is Jezus zelf die precies de balans weet tussen inspanning, spanning en ontspanning.

Het evangelie is een tegenstem. Een stem tegen de angst. Een stem tegen de onrust. Een stem tegen over bezorgdheid. Een stem tegen de uitbuiting en uitputting van de aarde.

Jezus die ons vertelt ons van de slapende boer is zelf de eigenlijke zaaier entegelijk het zaad. Hij heeft zichzelf gezaaid, in de aarde geworpen. God zaait Hem om ten onder te gaan, Jezus is zelf de graankorrel die gestorven is. En er zit in hem een onvoorstelbare kiemkracht. Hij verrees zelf uit de dood. En met diezelfde kracht zijn velen met hem opgestaan in een heel nieuw leven. En dat nieuwe leven wil en zal zich ook in jou en mij doorzetten. Ondanks alles.

Het verhaal over deze slapende boer. Het is een uitnodiging tot bescheidenheid, tot ontspanning, tot vertrouwen. De dingen hebben hun geheim. En niet alles valt te regelen. Het mysterie van een vruchtbaar leven ligt in de zegen van God. En deze God heeft zijn eigen zoon voor ons gegeven. Zal hij ons dan met Hem niet alle dingen schenken? Moeten we daar niet naar terug.

Zo is omgekeerd de slapende boer nu ook een beeld voor ons als mensen. Eerst waren wij het zaad en was Jezus die ons zaaide en ging slapen....de slapende boer. Nu is Hij het zaad en mogen wij ook de slapende boer zijn.

De mens die alles in handen wil hebben, eten wil wat hij of zij wil, zoveel op vakantie gaan als hij of zij wil, zoveel bezit wil najagen als hij of zij wil,mag kijken naar de slapende boer. Het is een beeld van de mens die daar los van komt. Los komt van consumptiedwang.

De slapende boer uit het Oosten is een tegenbeeld voor de overspannen Westerling die teveel najaagt.

De slapende boer is een toekomstbeeld voor de boer van vandaag de dag die wij tot slapeloosheid brengen met al onze grillige regels die er aan hen worden opgelegd. Eerst wordt het melkquotum losgelaten. De melkveehouders mogen weer groeien, de bank die door de boeren zelf is opgericht heeft hen mede opgejaagd en hoge kredieten verleend. Er was geld, maar dan zijn er ook nog de fosfaatrechten en komen de uit de hand gelopen stikstofregels naar boven. Alle investeringen zijn voor sommigen voor niets. De slapeloosheid neemt toe.

Het gaat er om vanmorgen dat wij samen vertrouwen blijven houden in de toekomst, in elkaar, in dat er nog mogelijkheden zijn. Dat kan niet in een sfeer van polarisatie. Van het vergroten van tegenstellingen. Het kan alleen in een sfeer van ontspanning. Daar moeten wij ons voor inspannen. De slapende boer als toekomstbeeld vraagt om onze inspanning.

Bijbelvertalers waren eens druk bezig om in een bepaalde inheemse stam ergens diep in de jungle de juiste vertaling te vinden voor het werkwoord geloven, vertrouwen. De vertalers observeerden deze stam. Hoe ze leefden, welke gebruiken ze hadden. Hoe ze hun tenten opbouwden en hoe zorgvuldig ze een boom uitkozen om hun hangmatten aan te bevestigen om daar rustig en veilig in te kunnen slapen. En ineens viel hen de juiste vertaling in voor het woord geloven. Een uitdrukking die deze mensen meteen begrepen. En die ook mooi aansluit bij deze slapende boer. Geloven is: je hangmat vastknopen aan God.

Amen.

